

Beleidsagenda Gelderland Sport! 2020-2023

23 september 2020

 provincie
Gelderland

Inhoud

1 Inleiding	3
Gelderland Sportprovincie	3
Impact COVID-19 op de Gelderse sportsector	4
Vier actielijnen	4
2 Trends en ontwikkelingen	6
Minder beweging en meer overgewicht	6
Minder leden en vrijwilligers	6
Sport verbreedert	7
Verduurzaming sport	7
Nationaal Sportakkoord	7
3 Doel	8
4 Onze rol	9
5 Vier actielijnen programma sport	10
Actielijn 1: Meedoen en ontmoeten	10
Actielijn 2: Evenementen en talenten inspireren Gelderland	13
Actielijn 3: Gezonde inwoners in een gezonde leefomgeving	18
Actielijn 4: Duurzame sportomgeving	21
6 Financiën	24
7 Communicatie: zichtbaarheid vergroten	25

1 Inleiding

Door voldoende te sporten en bewegen blijven we gezond, fit en vrolijk. Het aantal Nederlanders dat wekelijks sport stijgt al jaren. Maar in deze tijden van het COVID-19 virus, is het sporten en bewegen en de sportsector onder druk komen te staan. Het aantal Nederlanders dat momenteel aan sport doet is in de afgelopen zes jaar nog nooit zo laag geweest. En dat is niet goed. Voldoende sporten en bewegen maakt iedereen weerbaarder.

Sportverenigingen maken zich (ernstige) zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor hun vereniging. Dit zijn zowel zorgen over de gevolgen op korte termijn als op lange termijn. En voor sportevenementen wordt nog gezocht naar kansen en mogelijkheden voor 'hoe nu verder'. Grote evenementen met een landelijke uitstraling dreigen pas weer georganiseerd te kunnen worden als er een vaccin is. Dat brengt veel onzekerheid met zich mee. Inmiddels zijn de eerste voorzichtige stappen op weg naar een herstel gezet doordat de jeugd weer naar de voor hun zo belangrijke en vertrouwde sportclub en sport mag. En ook volwassenen mogen onder strikte regels in teamverband op de club en in de openbare ruimte het sporten hervatten. Naast het vele plezier dat hierdoor zal ontstaan, maken we Nederlanders zo met sporten en bewegen vitaler en de economie sterker.

Gelderland Sportprovincie

Gelderland heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot dé sportprovincie van Nederland. We hebben meerdere grote nationale en internationale sportevenementen ondersteund, waarmee we hebben bijgedragen aan de realisatie van sportieve, maatschappelijke en economische doelstellingen. Daarnaast hebben we de ontwikkeling van open sportclubs en vitale sportparken ondersteund. Door meer samenwerking aan te gaan met andere partijen worden de clubs toekomstbestendiger, trekken ze nieuwe doelgroepen aan en staan ze nog meer in verbinding met het dorp of de wijk.

We hebben sport, bewegen en gezonde voeding gestimuleerd, bijvoorbeeld door het inrichten van sportieve buitenruimtes en het bevorderen van gezonde voeding in sportkantines. Ook hebben we acties rondom duurzaamheid in gang gezet, waardoor de eerste accommodaties van sportclubs zijn verduurzaamd. Tot slot hebben we de afgelopen periode, samen met onze partners, het Gelders Model voor Talentontwikkeling ontwikkeld. In dit model staan een optimale ontwikkelomgeving voor sporttalenten en een goede balans met welzijn en school centraal.

In de komende periode bouwen we voort op wat we al hebben bereikt. Het coalitieakkoord Samen voor Gelderland vormt daarvoor inhoudelijk de basis. Daarin staat onder meer dat we deze vier jaar speciale aandacht hebben voor de maatschappelijke functie van sport. We stimuleren de verbindende kracht van sport en de positieve effecten op de volksgezondheid. We dragen eraan bij dat sport toegankelijk is, zeker ook voor minder valide sporters en sporters met een verstandelijke beperking. We gaan armoede en tweedeling in de sport tegen en ondersteunen innovaties, bijvoorbeeld op het gebied van voeding. Daarnaast ondersteunen we sportclubs die zich sterk maken voor gezonde voeding in sportkantines, de inzet van vrijwilligers en het verduurzamen van hun accommodaties. We helpen clubs om zich verder te ontwikkelen tot krachtige open en vitale clubs en investeren in talentontwikkeling.

Tot slot leveren we een bijdrage aan de sociale cohesie (meedoen en ontmoeten) en het versterken van de economie, door sportevenementen mede mogelijk te maken. Hierbij zoeken we ook nadrukkelijk de verbinding met de breedtesport en aangepast sporten. Onze rol is daarbij vooral het aanjagen en stimuleren van ontwikkelingen, bijvoorbeeld door voorbeeldprojecten en pilots, en het overdragen en delen van kennis door netwerkbijeenkomsten.

Impact COVID-19 op de Gelderse sportsector

Tijdens het opstellen van deze beleidsagenda zijn grote delen van de wereld, waaronder Nederland, hard getroffen door het COVID-19 virus. De gevolgen voor de gezondheid, het maatschappelijk welzijn en de economie zijn buitengewoon ernstig en zetten onze samenleving onder grote druk. Ook de Gelderse sportsector is getroffen door het virus en de maatregelen die in verband daarmee zijn getroffen. Evenementen zijn afgelast of uitgesteld, mensen kunnen niet sporten en verenigingen, bonden en andere sportaanbieders lopen diverse inkomsten mis. Over de grootte van de impact bestaat op dit moment nog veel onduidelijkheid. Nieuwe ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op. Datzelfde geldt voor maatregelen die vanuit het Rijk, gemeenten en de sportsector zelf genomen worden.

Als provincie houden we de situatie rondom COVID-19 nauwlettend in de gaten. Daarin onderscheiden we drie fasen: acute noodhulp, overbrugging en herstel. Voor de acute fase hebben we inmiddels maatregelen genomen. Zo gaan we met coullance om met toegezegde subsidies en voorgenomen sponsorafspraken met evenementenorganisatoren. En voor gemeenten is een subsidieregeling ingesteld, waarmee zij o.a. tegemoetkomingen aan ondernemingen in de sportsector kunnen verstrekken.

Voor de overbruggings- en herstelfase kiezen we (vanwege de onzekere situatie) voor een groeimodel, waarin we een beeld willen vormen van de te verwachten basis voor herstel en mate van overbrugging die nodig is om zover te komen. Daarbij kijken we naar de maatregelen die door het Rijk, gemeenten en de sportsector zelf genomen worden; zij nemen hierin het voortouw. Als er aanvullende maatregelen nodig zijn om de gevolgen van COVID-19 voor de Gelderse sportsector te beperken, zullen wij bezien in hoeverre wij als provincie hierin verantwoordelijkheid kunnen nemen.

In deze bijzondere context worden de nieuwe kaders en doelen van de beleidsagenda Gelderland Sport! vastgelegd. Wij bouwen hiermee voort op de ontwikkelingen en resultaten van de afgelopen periode. Tegelijk houden we er rekening mee dat er aanpassingen van het beleid nodig zijn, zodra meer duidelijkheid bestaat over de ontwikkelingen rond de COVID-19 crisis op korte en lange termijn.

Vier actielijnen

In deze beleidsagenda beschrijven we wat we de komende jaren samen met gemeenten, partners en inwoners gaan doen. We stemmen het sportbeleid zoveel mogelijk af met andere provinciale beleidsthema's en werken vanuit vier actielijnen:

- Actielijn 1: Meedoen en ontmoeten
- Actielijn 2: Sportevenementen en talenten inspireren Gelderland
- Actielijn 3: Gezonde inwoners in een gezonde leefomgeving
- Actielijn 4: Duurzame sportomgeving

We kunnen onze doelen alleen realiseren als we samenwerken. Deze beleidsagenda is dan ook tot stand gekomen in een interactief proces met verschillende partners van het Gelders Sportakkoord, zoals sportorganisaties, gemeenten, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Op deze manier zijn belanghebbende partijen uit het veld in de gelegenheid gesteld hun inbreng te hebben in het proces van de totstandkoming van de beleidsagenda.

Het Gelders Sportakkoord

Het Gelders Sportakkoord staat voor inspireren, verbinden en samenwerken. Met een andere opzet van het Gelders Sportakkoord willen we de kracht van sport in Gelderland nóg beter benutten. Wij willen dat het akkoord zich verder ontwikkelt tot een instrument van de sportwereld zelf, waarin de provincie meer dan voorheen een gelijkwaardige partner is.

In plaats van de provincie zal de Gelderse Sport Federatie daarom voortaan het proces organiseren. De Gelderse Sport Federatie ondersteunt de partners om te komen tot gezamenlijke agenda's, waardoor hun betrokkenheid en draagvlak nog groter wordt. In verschillende bijeenkomsten hebben partijen, onder regie van de Gelderse Sport Federatie, al ambities opgehaald en gedeeld en is besproken waar bundeling van krachten voor twee of meer partijen meerwaarde kan hebben. Dat leverde ook voor deze beleidsagenda nieuwe inzichten op. De komende jaren blijven we het netwerk van het Gelders Sportakkoord gebruiken om ons beleid verder te brengen.

In het volgende hoofdstuk gaan we kort in op relevante trends en ontwikkelingen die momenteel spelen in relatie tot sport. In het derde en vierde hoofdstuk is het doel van ons beleid en onze rol hierin beschreven. Het zwaartepunt van dit document ligt in hoofdstuk vijf, waarin we in vier actielijnen onze inzet voor de komende jaren concreet maken. De beleidsagenda sluiten we af met een toelichting op de financiering en communicatie van het beleid.

2 Trends en ontwikkelingen

Gelderland heeft zich ontwikkeld tot dé sportprovincie van Nederland. Deze positie willen we koesteren en vasthouden. Sport haalt het beste en het mooiste uit Gelderland. Het verbindt en inspireert mensen en draagt bij aan de economie, duurzaamheid, gezondheid en leefbaarheid. Ook biedt sport uitgelezen mogelijkheden om Gelderland nationaal en internationaal op de kaart te zetten als aantrekkelijke en vitale regio voor bedrijven, inwoners en bezoekers. We hebben een hoge sportdeelname, een sterke verenigingsinfrastructuur, prachtige sportaccommodaties en duizenden vrijwilligers die sport en bewegen in Gelderland mogelijk maken. Maar tegelijkertijd staan we ook voor een aantal grote uitdagingen die we hieronder kort beschrijven.

Minder beweging en meer overgewicht

De Onderwijsinspectie heeft vastgesteld dat de bewegingsvaardigheid van basisschoolleerlingen de afgelopen tien jaar is afgenomen¹. En niet alleen scholieren bewegen te weinig. In 2018 voldeed slechts 47 procent van alle Nederlanders ouder dan vier jaar aan de [Beweegrichtlijnen van de Gezondheidsraad](#). Daarnaast is bijna de helft van de Nederlanders te zwaar². Ook zijn er nog steeds (te) veel mensen die niet sporten, bijvoorbeeld omdat zij een beperking hebben of omdat zij het niet kunnen betalen.

Minder leden en vrijwilligers

Sportverenigingen staan onder druk, omdat veel mensen niet meer in clubverband sporten en omdat het moeilijk is om vrijwilligers te vinden die de sportverenigingen draaiende kunnen houden. Dat is zonde, want sport verenigt mensen. Jong en oud, arm en rijk, mensen met en zonder beperking, laag- en hoogopgeleid: iedereen treft elkaar in de sport. Als vrijwilliger, actief sporter of fan. In de zomer van 2019 is door Provinciale Staten een motie aangenomen om de erkenning en waardering van vrijwilligers te vergroten en de ondersteuning van vrijwilligers waar nodig te versterken (19M65).

1 <https://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuws/2018/04/20/bewegingsvaardigheid-basisschoolleerlingen-afgenomen>.

2 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/convenanten/2018/11/23/nationaal-preventieakkoord>.

Sport verbreedert

We leven in een tijd waarin de verschillen tussen bevolkingsgroepen, tradities en culturen steeds vaker worden benadrukt. Een wedstrijd, toertocht of sportevenement brengt mensen samen. Sport kan een sterke verbroederende kracht zijn en bruggen slaan tussen mensen, sectoren, landen en culturen. Daarom is sport van onschatbare waarde voor onze samenleving.

Verduurzaming sport

In Nederland werken overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partijen samen aan het [Nationaal Klimaatakkoord](#). Doel is om in 2030 bijna de helft (49%) minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990 en in 2050 klimaatneutraal te zijn. Als uitwerking hiervan heeft Gelderland op 23 januari 2020, samen met vier andere provincies, de [Routekaart Verduurzaming Sport](#) ondertekend. Daarin staat hoe we in de sportsector aan de slag gaan om de klimaatdoelstellingen te verwezenlijken. Speerpunten zijn: CO₂-reductie (energiebesparing, energieopslag en hernieuwbare energie zoals zonne-energie), circulair gebruik van (sport) materialen en het uitbannen van gewasbeschermingsmiddelen op sportvelden.

Nationaal Sportakkoord

In 2018 is op initiatief van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een Nationaal Sportakkoord opgesteld. Dit akkoord is onder andere ondertekend door VSC en NOC*NSF. Gelderland heeft het sportakkoord ondertekend als representant van de bestuurslaag van de provincies. Een belangrijk onderdeel van het Nationaal Sportakkoord is de ambitie om te komen tot [lokale sportakkoorden](#). De verwachting is dat er in de zomer van 2020 in Gelderland dertig lokale sportakkoorden zijn opgesteld.

3 Doel

Het sportbeleid voor de huidige statenperiode, zoals in deze beleidsagenda Gelderland Sport! 2020-2023 is vastgelegd, bestaat uit vier doelen. Te weten mensen verbinden, mensen van jong tot oud aanzetten tot bewegen, samenwerking in de sport stimuleren en een toekomstbestendige sportomgeving creëren. Deze doelen zijn uitgewerkt in vier actielijnen.

Concreet willen we dat kinderen én volwassenen meer en beter gaan bewegen. Dat vrijwilligers beter toegerust worden en kinderen mee kunnen doen aan sport zonder financiële belemmeringen. Dat sportaccommodaties en sportevenementen aantrekkelijker, duurzamer en toegankelijker zijn voor iedereen. Dat sportclubs toekomstbestendig zijn en weten om te gaan met maatschappelijke vraagstukken zoals vergrijzing en daarop kunnen inspelen. En dat we via de sport bijdragen aan een gezond Gelderland en aan een verbonden samenleving.

4 Onze rol

De rol van de provincie is per actielijn verschillend en zal ook in de samenwerking met partners verschillend van karakter zijn. Zo ligt de verantwoordelijkheid voor activiteiten op het gebied van sport in een dorp of wijk primair bij de gemeenten. Als provincie hebben wij vooral een aanvullende ondersteunende en aanjagende rol. Wij betrekken onze partners van het Gelders Sportakkoord en andere relevante partijen bij de uitvoering van ons beleid. We jagen vernieuwing en maatschappelijke innovatie aan. Ook ondersteunen we partijen door het delen van kennis en door te inspireren met goede voorbeelden, bijvoorbeeld via het opgebouwde netwerk van sportclubs en sportparken.

Bij activiteiten die het lokale niveau overstijgen, zoals talentontwikkeling, de inrichting van een sportieve buitenruimte en duurzaamheid, hebben we een informerende, stimulerende en ondersteunende rol. Om Gelderland te verduurzamen zullen wij partijen uit de sport, zoals sportclubs en evenementen, actief verbinden met partijen uit de wereld van verduurzaming.

Bij nationale en internationale sportevenementen hebben we vooral een ondersteunende rol. We verkennen nieuwe ontwikkelingen die inspireren en bijdragen aan provinciale doelstellingen. In onze adviserende, verbindende en ondersteunende rol zullen we zoveel mogelijk aansluiten bij de behoeften en vragen vanuit de sport en andere relevante beleidsvelden, zoals energietransitie en leefbaarheid. Bijvoorbeeld door de inzet van kennis, middelen en ons netwerk.

5 Vier actielijnen programma sport

Actielijn 1: Meedoen en ontmoeten

Sport verbindt en inspireert mensen. Daar hebben we de afgelopen jaren op ingezet. We vinden het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen mee kunnen doen aan sport en beweging. Het is goed voor lichaam en geest en het gaat eenzaamheid tegen. De 'derde helft' is bijvoorbeeld een belangrijk sociaal aspect van sport. Sport verbindt niet alleen mensen, maar ook welzijns-, zorg, onderwijs- en sportorganisaties, doordat op open clubs en vitale sportparken ook niet-sport gerelateerde activiteiten plaatsvinden.

Zo wordt er in sportkantine Nederlandse taalles gegeven aan nieuwkomers, waarna zij samen gaan sporten. En zijn er beweeggroepen voor mensen in een achterstandsituatie. Zij gaan na het beweeguurkje samen een gezonde maaltijd eten in de sportkantine. Sport kan de leefbaarheid in dorpen en wijken versterken. Iedereen kan meedoen en zich thuis voelen op de sportclub.

De afgelopen jaren is een groot netwerk van open clubs en vitale sportparken opgebouwd.

De clubs en sportparken ontwikkelen zich steeds verder tot toekomstbestendige clubs. Ook zijn er mooie voorbeelden gecreëerd van sportieve buitenruimtes bij scholen of elders die door verschillende partijen worden benut. In de komende periode bouwen we voort op wat we al hebben bereikt. Ook zetten wij in op nieuwe ontwikkelingen, zoals het hybride leren en het thema veilig sporten.

Doel

Het doel van deze actielijn is dat meer inwoners van Gelderland kunnen meedoen aan sport- en beweegactiviteiten. Via sport en beweging willen we ontmoetingen en verbondenheid creëren. Hierbij is een veilig sportklimaat van groot belang.

Wat gaan we doen?

Ondersteunen van sportclubs en -parken bij de inzet van vrijwilligers

We willen dat vrijwilligers worden ondersteund door kennisdeling en het aanbieden van trainingen. Dit draagt bij aan het verstevigen van de organisatie van sportclubs. De Gelderse Sport Federatie geeft hier vorm aan. Wij ondersteunen dat via onze jaarsubsidie.

Daarnaast stimuleren we de samenwerking met en tussen andere Gelderse ondersteuningsorganisaties, om zo vrijwilligers nog beter te kunnen ondersteunen. Dit doen we vanuit ons beleid rond de thema's Leefbaarheid, Cultuur en erfgoed, Natuur, Recreatie en toerisme en Vrijheid en herdenken. De partijen die zich hebben verenigd in de Leefbaarheidsalliantie³ kunnen ook initiatieven van inwoners (vrijwilligers) ondersteunen, gericht op sportactiviteiten die de sociale cohesie bevorderen. Deze partijen en de Gelderse Sport Federatie stemmen waar nodig hierover af. Vanuit ons leefbaarheidsbeleid wordt samengewerkt met het Oranje Fonds voor het financieel ondersteunen van initiatieven die gedragen worden door vrijwilligers en zich richten op het creëren van sociale verbindingen. Ook voor initiatieven op het gebied van sport kan hiervan gebruik worden gemaakt als het gaat om initiatieven die sociale verbindingen tot stand brengen.

Verder wordt sponsoring van evenementen als instrument ingezet om onze waardering voor vrijwilligers te benadrukken. Dit doen we onder andere in samenwerking met de Koninklijke Wandel Bond Nederland (KWBN) en de drie grootste wandelevenementen: de Rode Kruis Bloesemtocht, de Vierdaagse Nijmegen en de Airborne Wandeltocht. Met bovenstaande inzet geven we uitwerking aan motie 19M65 van Provinciale Staten.

Aangepast sporten

We vinden het belangrijk dat sport ook toegankelijk is voor mensen met een beperking. We stimuleren clubs om open te staan voor nieuwe doelgroepen, zoals mensen met een beperking. De bestaande subsidiemogelijkheden voor gemeenschapsvoorzieningen worden daarvoor ingezet. Deze staan ook open voor het toegankelijk maken van sportvoorzieningen met een bredere maatschappelijke functie.

Uit het themajaar rondom aangepast sporten in 2018 ('Gelderland Sport Onbeperkt') is naar voren gekomen dat veel organisaties zich inzetten voor sporters met een beperking, maar niet altijd goed op de hoogte zijn van elkaar. De Gelderse Sport Federatie ondersteunt daarom de ontwikkeling van een overzicht op www.gelderssportakkoord.nl vanuit onze jaarsubsidie. Daarin staan de doelen, ambities en werkzaamheden van alle partijen die iets doen voor sporters met een beperking. Zo ontstaat een netwerk waarin verschillende organisaties kunnen werken aan uitdagingen, waaronder de kwaliteit van het aanbod, begeleiding en de uitdagingen rondom vervoer.

Ook verkennen we de mogelijkheid om een keurmerk voor aangepast sporten te ontwikkelen, in samenwerking met onder andere Uniek Sporten en de provincie Brabant. Dit keurmerk belooft de inzet van sportaanbieders die iets voor sporters met een beperking doen en maakt voor de sporter zichtbaar waar hij of zij terecht kan voor aangepast sporten. De Gelderse Sport Federatie voert dit uit binnen de jaarsubsidie.

Stimuleren hybride leren

Tijdens de afgelopen coalitieperiode hebben we de open club- en vitale sportparkontwikkeling ondersteund. In dat kader is ook een start gemaakt met hybride leren in de sport. We vinden dit een belangrijke ontwikkeling. Bij hybride leren krijgen roc- of hbo-studenten in de ochtend theorieles van hun eigen docenten in een clubgebouw of sportkantine. Na deze reguliere lessen geven de studenten onder begeleiding van hun eigen docent sportlessen aan basisschoolleerlingen en doen zij praktijkervaring op.

³ De Leefbaarheidsalliantie is een samenwerkingsafspraken die in de vorige beleidsperiode mede op initiatief van de provincie tot stand is gekomen tussen de volgende organisaties: Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland (DKK), Plattelandsjongeren Gelderland (PJG), Spectrum, partner met elan en Zorgbelang

Hybride leren kan bijdragen aan de volgende provinciale doelen:

- financiële toekomstbestendigheid van een sportclub of sportpark door verhuur van de accommodatie;
- professionaliseringsslag bij de club;
- verlichting van de inzet van vrijwilligers bij clubs.

Ook zorgt het voor werkdrukverlaging bij het onderwijspersoneel tijdens gymlessen en een betere kwaliteit van het bewegingsonderwijs.

Met onze jaarsubsidie rolt de Gelderse Sport Federatie de komende tijd hybride leren verder uit naar inzet van de studenten bij de sportclubs. We zorgen voor de evaluatie en beschrijving van het concept hybride leren bij sportaccommodaties, door het uitzetten van een opdracht bij een extern bureau. Daarnaast verkennen we of hybride leren standaard ingebed kan worden in sportopleidingen.

Verstevigen sportclubs en sportparken

We delen kennis met sportclubs en sportparken en organiseren bijeenkomsten waar sportclubs hun ervaringen kunnen delen en van elkaar kunnen leren.

Sportclubs en sportparken inspireren elkaar, bijvoorbeeld in het aangaan van samenwerkingen met andere sectoren (cross-overs), waardoor ook andere doelgroepen de sportaccommodaties weten te vinden en kunnen meedoen. Voor sportclubs en sportparken die nog de stap naar een meer open verbinding met hun omgeving willen aangaan, zet de Gelderse Sport Federatie met onze jaarsubsidie onafhankelijke procesregisseurs in.

Vanuit de vorige coalitieperiode loopt er een onderzoek naar hoe de toekomstbestendigheid, sportparticipatie en leefbaarheid zich hebben ontwikkeld bij de door ons gesubsidieerde open club- en vitale sportparktrajecten en wat daarbij de belangrijkste succes- en faalfactoren zijn. Het eindrapport wordt begin 2021 verwacht. Op basis hiervan wordt het beleid zo nodig aangevuld of aangepast.

Tweedeling en armoede tegengaan

We vinden het belangrijk dat kinderen kunnen meedoen aan sport en dat ze daarbij geen financiële belemmering ervaren. We ondersteunen instellingen met dit doel, zoals het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Ook verkennen we hoe we met onze financiële bijdrage meer kinderen uit armere gezinnen kunnen bereiken en sport voor hen toegankelijk kunnen maken.

Ondermijning in de sport tegengaan

Mede vanuit het beleid op het gebied van Weerbaarheid willen wij met het project Sport en ondermijning criminele inmenging in de sportsector tegengaan. We starten medio 2020 een verkennend onderzoek naar ondermijning in de Gelderse sport en bepalen welke rol we als provincie kunnen oppakken. Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek bepalen we de vervolgstappen.

Veilig sporten

We dragen bij aan meer bewustzijn over grensoverschrijdend gedrag. Dit doen we onder andere door het onderwerp te agenderen in het netwerk van het Gelders Sportakkoord en door instellingen als Stichting De Stilte Verbroken te introduceren in dit netwerk. Grensoverschrijdend gedrag kunnen we namelijk het beste samen aanpakken met gemeenten, sportbonden, sportclubs en andere organisaties. Hiermee wordt ook uitvoering gegeven aan motie 10M59 van Provinciale Staten.

Daarnaast ondersteunen we clubs om een veilig sportklimaat en een positieve sportcultuur te ontwikkelen. De Gelderse Sport Federatie voert dit binnen haar jaarsubsidie uit, door 'coach-de-coachsessies' te organiseren bij sportverenigingen.

Actielijn 2: Evenementen en talenten inspireren Gelderland

(Top)sportprestaties en -evenementen vormen een belangrijke inspiratie voor de verbindende waarde van sport. Op landelijk niveau komen de doelen rond talenten en evenementen samen in het Nationaal Sportakkoord: [Ambitie 6 Topsport die inspireert](#). Samen met de andere provincies dragen we bij aan de uitwerking van deze ambitie. Ons doel is om onze talenten en sportevenementen toekomstbestendig en van maximale maatschappelijke waarde voor Gelderland te laten zijn.

2a Evenementen inspireren Gelderland

Sportevenementen laten de provincie bruisen, ze laten het beste en mooiste van Gelderland zien. Dit maakt Gelderland aantrekkelijk voor sporters, ondernemers, inwoners en natuurlijk ook bezoekers.

De afgelopen jaren hebben we diverse (top)sportevenementen ondersteund op nationaal en internationaal niveau, met subsidies en in de vorm van sponsoring. Daarbij hebben we veel aandacht besteed aan het ondersteunen van evenementversterkende activiteiten (side-events) voorafgaand en tijdens de evenementen.

In de komende periode bouwen we voort op wat in de afgelopen jaren is bereikt. We besteden ruimschoots aandacht aan de realisatie van toekomstige (internationale) sportevenementen. We werken aan een integrale aanpak, zodat de evenementen een Gelders feest zijn en tegelijkertijd bijdragen aan sportieve, maatschappelijke en economische doelstellingen. Daarnaast zoeken we de verbinding met breedtesport en aangepast sporten en stimuleren we de verduurzaming van sportevenementen.

Wij hebben er in de vorige statenperiode voor gekozen om bij de sportevenementen te focussen op een aantal sporten, de Gelderse kernsporten. In de huidige periode zetten we de gekozen lijn vooralsnog door en focussen we op de kernsporten atletiek, paardensport, tennis, volleybal, wandelsport en wielersport. Judo is al eerder afgefallen bij gebrek aan passende initiatieven.

Een aantal evenementen van deze sporten heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een vaste waarde voor de betrokken speelsteden en onze provincie. Die willen we niet loslaten. De openluchtevenementen van de verschillende kernsporten sluiten bovendien goed aan bij het groene karakter van Gelderland. Zij bieden kansen om het mooiste en het beste van Gelderland te laten zien.

De COVID-19 crisis heeft grote impact op de organisatie van evenementen. In de loop van de beleidsperiode, zodra de gevolgen van de crisis duidelijker zijn, zal blijken of aanpassingen van ons beleid op het gebied van sportevenementen nodig zijn. Daar valt ook de keuze van kernsporten onder.

Doel

De sportieve, maatschappelijke en economische doelstellingen van de vorige statenperiode houden we vast. Meer dan voorheen willen we de sportevenementen gebruiken om doelstellingen van de provincie die niet direct aan sport zijn gerelateerd, zichtbaar te maken. Bijvoorbeeld op het gebied van cultuur, voeding en gezondheid, duurzaamheid, toerisme en internationale betrekkingen.

Wat gaan we doen?

Ondersteunen sportevenementen

Jaarlijks worden in Gelderland meerdere nationale en internationale sportevenementen georganiseerd. We stimuleren de komst en de organisatie van sportevenementen en evenementversterkende activiteiten met subsidie en sponsoring. We richten ons op evenementen die passen bij het karakter van Gelderland en de ambities van de Gelderse steden en kernsportbonden.

Positioneren van de onderwerpen voeding en duurzaamheid

De komende jaren vinden in Gelderland met onze subsidie drie internationale sportevenementen plaats: de European Company Sport Games 2021 op diverse locaties in Gelderland, het WK BMX 2021 in Arnhem (Papendal) en het WK Volleybal 2022 voor vrouwen in Arnhem (GelreDome) en Apeldoorn (Omnisport). Daarbij werken we intensief samen met Gelderse gemeenten, van de bidfase tot de evaluatie van het sportevenement.

We ontwikkelen in samenhang met het beleid op onze andere thema's een integraal plan om de onderwerpen voeding en duurzaamheid een prominente plek te geven binnen deze drie evenementen. Dit doen we vanuit verschillende invalshoeken van het provinciale beleid: preventie, circulaire economie, voedingseducatie, korte ketenaanpak en innovatie. We zoeken hierbij ook verbinding met andere onderwerpen, zoals voeding bij evenementen en de gezonde sportkantine en besteden veel aandacht aan bewustwording onder de meer dan een miljoen bezoekers. Hiermee laten we zien wat we als provincie belangrijk vinden. Daarnaast kunnen deze evenementen een goed voorbeeld zijn voor andere evenementen.

Samenwerken

Het ondersteunen van evenementen doen we samen met andere stakeholders, zoals gemeenten, maatschappelijke organisaties en sportbedrijven. We vinden het belangrijk om hierin betrouwbaar en duidelijk te zijn. Wij doen dat door heldere voorwaarden te stellen voor het verstrekken van subsidie. In sponsorovereenkomsten maken we duidelijke afspraken over hoe we partner van een evenement willen zijn.

Daarnaast hebben we bij de internationale sportevenementen een rol in de projectorganisatie om onze doelen en belangen goed voor het voetlicht te krijgen en te houden. Zo vindt er met regelmaat bestuurlijke afstemming plaats en nemen we deel aan de inhoudelijke overleggen die de organisator van de evenementen initieert.

De onderlinge samenwerking tussen de Gelderse gemeenten en regio's is een kernkwaliteit van Gelderland. Daarmee onderscheiden we ons van de rest van Nederland. Onze evenementen hebben een duidelijke meerwaarde voor gemeenten en regio's.

Evenementen versterken

We ondersteunen evenementversterkende activiteiten (side-events) in aanloop naar en tijdens het evenement. We doen dit door middel van subsidie en ook door het bij elkaar brengen van partijen, het delen van informatie en het inzetten van communicatie. Het doel is de maatschappelijke en economische impact op korte termijn en de legacy op langere termijn te versterken. Denk bijvoorbeeld aan het betrekken van verschillende doelgroepen, de verbinding met het bedrijfsleven en het stimuleren van gezonde voeding tijdens evenementen.

Maatschappelijke en economische impact meten

We willen de maatschappelijke en economische impact van de evenementen en hun evenementversterkende activiteiten zichtbaar maken. Met de betrokken stakeholders van de drie internationale evenementen maken we afspraken over wat en hoe we dit willen meten. Hierbij gebruiken we het in 2018 ontwikkelde handboek Handreiking evaluatie Gelderse sportevenementen van het Mulier Instituut. Daarnaast gebruiken we de ervaring die we hebben opgedaan in twee pilots rondom het meten van de maatschappelijke impact van evenementen en hun side events. Ook bij andere evenementen kijken we naar de economische en maatschappelijke impact en naar de waarde van social media.

Bijdragen aan het Nationaal en Gelders Sportakkoord

Een van de ambities van het Nationaal Sportakkoord is de ontwikkeling van een evenementenstrategie en -agenda. We pakken deze ambitie - die nog in ontwikkeling is - samen op met onze partners van het Gelders Sportakkoord. De intentie is om daarmee de inzet van sportbonden en Gelderse overheden voor de komende tien jaar richting te geven. Daarnaast ondersteunen we evenementen met een multisportaanpak en vergroten we de aantrekkelijkheid van paralympische evenementen voor toeschouwers, media en sporters.

Tot slot werken we aan een gezamenlijk en doorlopend programma van evenementversterkende activiteiten, waarmee de maatschappelijke waarde van topsportevenementen wordt vergroot. We doen dit door de inzet van subsidie en sponsoring en ook door de inzet van instrumenten als communicatie, het verbinden van partijen en het delen van goede voorbeelden.

Voor de komende beleidsperiode richten we ons op de kernsporten en onderzoeken tegelijkertijd de kansen en mogelijkheden van de landelijke beleidsrichting.

2b Talenten inspireren Gelderland

Talenten zijn de schakel tussen top- en breedtesport. Dat begint bij jonge sportende kinderen die zich ontwikkelen tot competente bewegers. En van hieruit kunnen talenten zich ontwikkelen tot mogelijke toppers in hun sport. Zij inspireren anderen om het beste uit zichzelf te halen en tot een actieve, sportieve en gezonde leefstijl te komen. Uit duizenden breedtesporters vinden jaarlijks zo'n 900 talentvolle sporters in Gelderland hun weg naar de top.

Er zijn regionale trainingscentra van sportbonden in Apeldoorn, Arnhem, Ede, Heerde, Brakel en Nijmegen. Ook heeft Gelderland het Olympisch Sportcentrum Papendal en het Centrum voor Topsport en Onderwijs. Hier wonen en trainen sporters en diverse (semi-) professionele sportteams in onder andere voetbal, basketbal, handbal, volleybal en wielrennen. Dit alles versterkt de maatschappelijke positie van topsport in Gelderland.

In de afgelopen periode hebben wij ons, samen met onze partners, sterk ingezet voor een optimale talentontwikkeling met het Gelders Model voor Talentontwikkeling. Dit heeft ertoe geleid dat het opleiden van jeugd en het ontwikkelen van talent in de sport een belangrijk speerpunt is in het Gelders Sportakkoord. We hebben bijvoorbeeld met subsidie bijgedragen aan de begeleiding van individuele talenten met programma's waarin ze zich kunnen ontwikkelen en aan projecten waarin jonge sporters inspirerende presentaties geven op scholen en bij bedrijven.

In de komende periode bouwen we voort op wat we al hebben bereikt, onder andere met het Gelders Model voor Talentontwikkeling. We willen verenigingen helpen om krachtige open en vitale clubs te worden door met subsidie te investeren in het doorontwikkelen van het kader, trainers en talenten. Zowel bij teamsporten als bij individuele sporten.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat de sportieve en maatschappelijke carrières van jonge sporters tot ontwikkeling kunnen komen. Met subsidie stimuleren we programma's die daaraan bijdragen. Sport is onmisbaar voor een gezonde, sportieve en vitale samenleving. We zorgen dat sport voor iedereen bereikbaar is en dat we trots kunnen zijn op de kleine en grote prestaties.

Doel

Het doel van deze actielijn is het realiseren van een optimale ontwikkelomgeving en -structuur voor het sport- en beweegtalent van alle kinderen in Gelderland. Hierdoor kunnen zoveel mogelijk kinderen en jongeren hun eigen beweeg- en (top)sporttalent ontdekken en ontwikkelen. Ook kunnen jonge talentvolle sporters, met of zonder beperking, zich op een evenwichtige manier ontwikkelen tot topper in hun sport. En op hun beurt anderen weer inspireren tot bewegen en gezond leven.

Wat gaan we doen?

Doorontwikkelen en uitdragen Gelders Model voor Talentontwikkeling

Samen met de HAN, de gemeenten Arnhem, Apeldoorn, Ede, Nijmegen en de regio Achterhoek ontwikkelen we [het Gelders Model voor Talentontwikkeling](#) verder door. Dit betekent: van klein en lokaal naar groots en provinciaal. We subsidiëren Topsport Gelderland om hierin de regie te nemen. De afgelopen jaren is een goede basis gelegd voor het model dat bijdraagt aan meer sport- en beweegplezier, meer gezonde en fitte kinderen, sport- en maatschappelijk competente jongeren en een betere talentontwikkeling. Het Gelders Model voor Talentontwikkeling bestaat uit drie niveaus: goed leren bewegen (basis), goed leren sporten (midden) en goed leren presteren (topniveau). Onze focus ligt de komende jaren vooral op de laatste twee niveaus.

We zetten ons in om het Gelders Model voor Talentontwikkeling breed uit te dragen in Gelderland en nog beter op de kaart te zetten. Daarvoor vergroten we ons netwerk Talentontwikkeling binnen het Gelders Sportakkoord en betrekken we onze partners uit het (bedrijven)netwerk van het project Talents2Tokio. We streven de komende jaren naar een brede uitrol van het model over Gelderse gemeenten, onderwijsinstellingen, sportclubs en bondsprogramma's. Topsport Gelderland geeft hier vorm aan vanuit onze jaarsubsidie. Bijvoorbeeld door te werken aan een betere verbinding tussen onderwijs/scholen en gemeenten (lokale/regionale sportakkoorden) en het organiseren van bijeenkomsten met directe partners en stakeholders. Wij vervullen zelf een rol in een actieve communicatie en branding van het model.

Onze inzet binnen het Gelders Model voor Talentontwikkeling

In het kader van het Gelders Model voor Talentontwikkeling stimuleren we, samen met onze direct betrokken partners, nieuwe aanpakken in het onderwijs. Concrete voorbeelden zijn het stimuleren van leeftijdsfase- en ontwikkel-fasegericht opleiden en breedmotorisch opleiden. Topsport Gelderland geeft hier vorm aan vanuit onze jaarsubsidie. We zetten in op regionale opleidingsprogramma's door het versterken van Regionale Trainingscentra (RTC) en Multisport Hubs. Sportbonden kunnen hiervoor subsidie aanvragen.

Ook ondersteunen we jonge Gelderse talenten uit regionale programma's door gebruik te maken van de faciliteiten van het Centrum voor Topsport en Onderwijs. Topsport Gelderland stelt, in afstemming met Papendal, deze faciliteiten beschikbaar vanuit onze jaarsubsidie.

Daarnaast willen we de komende jaren sterk inzetten op scouting, selectie en ondersteuning van talenten met een beperking en op het versterken van cross-overs, bijvoorbeeld met cultuur (dans/urban sports). Hiervoor worden inspiratiebijeenkomsten voor topsporters en toptalenten georganiseerd. Topsport Gelderland geeft hier eveneens vorm aan vanuit onze jaarsubsidie.

In het Gelders Model voor Talentontwikkeling hebben wij vooral een stimulerende, verbindende en ondersteunende rol. We delen kennis en goede voorbeelden met onze partners en werken nauw samen met Topsport Gelderland, onze uitvoeringspartner. Topsport Gelderland ondersteunt en begeleidt de Gelderse talenten en topverenigingen en zorgt voor de concrete uitwerking van het Gelders Model voor Talentontwikkeling. Wij subsidiëren Topsport Gelderland voor al deze taken.

Actielijn 3: Gezonde inwoners in een gezonde leefomgeving

Het gaat goed met Gelderland, maar dat wil niet zeggen dat elke Gelderlander gezond leeft. Overgewicht, obesitas, te weinig beweging, roken en overmatig alcoholgebruik zijn maatschappelijke problemen die de komende jaren aandacht en inzet verdienen.

De afgelopen jaren hebben we al veel gedaan en bereikt op het gebied van een gezonde leefomgeving en leefstijl. Zo hebben we innovatieve projecten op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid ondersteund en bijgedragen aan de ontwikkeling van voorzieningen in de bebouwde omgeving die mensen stimuleren tot sporten en bewegen, zoals sportieve schoolpleinen, multicourts en de planontwikkeling Olympus Kwadrant.

In de komende periode bouwen we voort op wat we al hebben bereikt. We willen verder werken aan een gezonde, veilige, schone en welvarende samenleving. Daarnaast stimuleren we de verbindende kracht van sport en de positieve effecten ervan op de volksgezondheid.

Doel

Het doel van deze actielijn is het bevorderen van de gezondheid van onze inwoners door middel van sport, beweging en een gezonde leefomgeving.

Wat gaan we doen?

Vertalen van het Nationaal Preventieakkoord naar Gelderse Maat

Voor de lokale uitwerking van het Nationaal Preventieakkoord zijn primair de gemeenten (ondersteund door de VNG) aan zet. In aanvulling daarop richten we onze inzet op projecten en innovatieve concepten die de koppeling leggen op de snijvlakken van preventie, zorg en sport. Daarmee wordt ook de verbinding gelegd tussen het Preventieakkoord en de lokale sportakkoorden, waarbij sport een integraal onderdeel wordt in de zorgketen. Sport kan immers op een positieve manier bijdragen aan een gezonde leefstijl.

We bieden ondersteuning op maat (onder meer met subsidie) aan gemeenten die werk maken van zo'n integrale aanpak in de domeinen sport-zorg-preventie, maar aanlopen tegen de grenzen van hun mogelijkheden.

Stimuleren van innovaties op het gebied van sport, gezondheid en voeding

In dat kader ondersteunen we in deze periode:

1 Sports Valley

Met subsidie ondersteunen we de ontwikkeling van Sports Valley. Dit is een multidisciplinair High Performance Medical Centre, waarin innovatieve ontwikkelingen op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid samenkomen. Sports Valley heeft daarnaast aandacht voor preventie in de patiëntenzorg en leefstijl (voornamelijk gericht op voeding en bewegen).

Sports Valley versterkt de positie van de provincie Gelderland als topregio op het gebied van sport, voeding en gezondheid en zal economische, sportieve en maatschappelijke waarde opleveren binnen Gelderland en daarbuiten.

2 Eat2Move

Met de ondersteuning van Eat2Move dragen we bij aan de realisatie van de gezondheidsambities uit het thema Economie. Die ambities zijn erop gericht om de innovatiekracht van bedrijven en kennisinstellingen te benutten bij de aanpak van maatschappelijke missies en opgaven.

Eat2Move is een goed voorbeeld van een programma waarin innovatieve ontwikkelingen op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid mooi samenkomen. Met subsidie ondersteunen we de doorontwikkeling van dit programma. Eat2Move biedt een plek voor innovatie rondom voeding en sport, zowel voor sporters, sport- en onderzoeksorganisaties als het bedrijfsleven. Hier kunnen zij in de praktijk werken aan de ontwikkeling van ideeën, diensten en producten voor prestatie en herstel.

De afgelopen jaren is er een effectieve samenwerking tot stand gekomen tussen de verantwoordelijken voor het Eat2Move-programma: Wageningen Universiteit, Ziekenhuis Gelderse Vallei, NOC*NSF, HAN, Sportcentrum Papendal, NIZO en Friesland Campina. Deze samenwerking heeft geresulteerd in nieuwe inzichten, concepten en producten op de cross-over tussen voeding, gezondheid en sport. In de komende periode sluit ook RadboudUMC bij het programma aan. Naast samenwerking en projectinitiatie is de gezamenlijke profilering een groot pluspunt.

Met onze subsidie kan de actieve en leidende rol in de netwerkontwikkeling, kennisverspreiding en onderzoeksactiviteiten tot en met 2022 worden doorgezet. Daarna zullen de partners de samenwerking met eigen middelen continueren.

Bijdragen aan een gezonde leefomgeving

Een meer sportieve inrichting van de leefomgeving verlaagt de drempel om in het dagelijks leven te bewegen en te sporten. Deze ambitie maakt onderdeel uit van zowel het door ons ondertekende Nationaal Sportakkoord, als van een groot aantal lokale sportakkoorden. Uit onderzoek blijkt dat onze partners van het Gelders Sportakkoord willen dat wij ons inzetten op netwerkontwikkeling, kennisontwikkeling en faciliteren vernieuwing.

Wij delen de kennis die wij in de afgelopen beleidsperiode hebben opgedaan met onze partners, die zich op dit vlak inzetten. Dit doen we door het organiseren van inspiratie- en kennisbijeenkomsten voor gemeenten, sportorganisaties en maatschappelijke organisaties, waarbij wij met name aandacht besteden aan de partners uit de ruimtelijke sector. Wij zijn al begonnen met een 'Inspiratietour sportieve Gelderse buitenruimten' langs verschillende gemeenten. Het delen van kennis doen wij samen met kennisinstellingen zoals het Kenniscentrum Sport en Bewegen, het Mulier Instituut en partnerorganisaties zoals de Vereniging Sport en Gemeenten en de Gelderse Sport Federatie. Wij doen dit door gezamenlijke bijeenkomsten te organiseren of hiervoor opdrachten uit te zetten.

Het Mulier Instituut heeft in haar onderzoek '[Sportvriendelijke omgeving in Gelderland](#)' geconstateerd dat procesmatige ondersteuning vaak enige tijd noodzakelijk is om innovaties in de praktijk van de grond te krijgen. De Gelderse Sport Federatie wil zich hierop richten. Wij ondersteunen dat via onze jaarsubsidie. Samen met de Vereniging Sport en Gemeenten onderzoeken we de mogelijkheid tot het organiseren van een pool van experts die hun kennis en kunde kunnen inzetten bij het meewegen van gezondheid in ruimtelijke planvorming.

Maatschappelijke innovaties vragen om verdere kennisontwikkeling. Wij werken hiervoor samen met bestaande kennisnetwerken, zoals de Radboud Universiteit (Space2Move) en de Wageningen Universiteit. Beide netwerken werken aan concrete maatregelen en acties om te komen tot een bewegingsgerelateerd gezondheidsbeleid in regionale en lokale omgevingsvisies. Daarnaast werken wij samen met reeds bestaande innovatieve ontwikkeltrajecten, zoals 'Uitnodigende buitenruimte' van de gemeente Apeldoorn en stedenbouwkundig bureau Urhahn en de 'Urban Fit Track' van de gemeente Nijmegen. Andere praktijkgerichte voorbeeldprojecten die bijdragen aan relevante kennisontwikkeling, ondersteunen wij (financieel). De criteria hiervoor werken we nader uit.

We werken samen met de beleidsvelden Mobiliteit, Leefbaarheid, Steengoed benutten en integrale wijkaanpak aan een meer sportvriendelijke inrichting van de leefomgeving. Tegelijkertijd hebben wij oog voor de kansen vanuit de Gelderse evenementen, de urban sports (onder andere de Urban Sport Coalition), de deelname van mensen met een beperking (onder andere de Speeltuinbende) en de invloed van de vormgeving (onder andere Hogeschool Van Hall Larenstein).

Actielijn 4: Duurzame sportomgeving

In het kader van ‘Gelderland wordt duurzaam’ hebben we in de vorige statenperiode een ambitieuze koers uitgezet met het breed aangenomen Klimaatinitiatief. Alle coalitiepartijen hebben zich aan dit Klimaatinitiatief en het bijbehorende doel gecommitteerd. Dat houdt in dat Gelderland in 2030 een CO₂-reductie van 55% realiseert (ten opzichte van 1990) en dat Gelderland in 2050 energieneutraal is. De sportsector levert een bijdrage aan het vergroten, versnellen en verbreden van deze klimaatopgave.

De afgelopen statenperiode hebben we deelgenomen aan het landelijke concept van De Groene Club. De Groene Club is een initiatief van drie sportbonden en drie provincies om de accommodaties van sportclubs te verduurzamen. We dragen met subsidie bij aan de organisatie. Daarnaast geven we individuele sportclubs 50% subsidie op een energiescan.

Ook hebben we samen met vier andere provincies de Routekaart Verduurzaming Sport ondertekend. Daarin staat hoe in ons land de sportsector aan de slag gaat om de landelijke klimaatdoelstellingen te verwezenlijken. Deze routekaart vloeit voort uit de afspraken zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord en in het Nationaal Sportakkoord. In dat kader streeft men naar een versnelling van de Green Deal Sportvelden (bestrijdingsmiddelen vrij beheer). Het gebruik van deze middelen op (kunst)grasvelden heeft niet alleen gevolgen voor het grondwater, maar ook voor de natuur en de gezondheid van gebruikers en sporters.

Sportclubs kunnen een beroep doen op de provinciale subsidieregeling ‘Lokale hernieuwbare energieprojecten’. Daarnaast heeft het Rijk financieringsmogelijkheden, zoals de Subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA) en de regeling Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE+).

In de komende periode bouwen we voort op wat we al hebben bereikt. De Omgevingsvisie Gaaf Gelderland vormt voor ons het vertrekpunt. We willen sportclubs ondersteunen die zich sterk maken voor het verduurzamen van hun accommodaties en bijdragen aan de energietransitie en de kwaliteit van onze leefomgeving. Ook bereiden we ons voor op overlast als gevolg van klimaatverandering en gaan we schadelijke uitstoot, afval en uitputting van grondstoffen tegen.

Doel

Het doel van deze actielijn is het verduurzamen van de Gelderse sport en aldus bij te dragen aan het Klimaatinitiatief en het bijbehorende doel van 55% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 en volledige energieneutraliteit in 2050. We willen dat in de sport minder energie wordt gebruikt en meer duurzame energie zelf wordt opgewekt. We willen circulair (ver)bouwen van accommodaties stimuleren, net als het hergebruiken en inkopen van duurzame materialen. Daarnaast willen we dat de sport bestrijdingsmiddelenvrij wordt en bijdragen aan het klimaatrobuust en natuurvriendelijk inrichten van sportterreinen, waarbij de aandacht ligt bij het tegengaan van hittestress, het terugdringen van wateroverlast en bevorderen van biodiversiteit door groenbeheer.

Wat gaan we doen?

Duurzame sportaccommodaties

Reduceren van CO₂-uitstoot van sportaccommodaties

We dragen financieel bij aan de verduurzaming van Gelderse sportaccommodaties. Daarvoor blijven we, samen met het beleidsveld energietransitie, De Groene Club met subsidie ondersteunen.

We organiseren kennisbijeenkomsten voor sportclubs en gemeenten over de mogelijkheden voor verduurzaming van sportclubs. De Gelderse Sport Federatie rekent dit tot haar taak en gebruikt hiervoor haar jaarsubsidie. We richten ons hierbij op zwembaden, sporthallen en voetbalaccommodaties, omdat deze het grootste aandeel hebben in de CO₂-uitstoot.

We blijven sportclubs, sportevenementenorganisaties, sportparken, gemeenten, stichtingen en andere organisaties ondersteunen bij het verduurzamen. Dit doen we door inzet van kennis- en informatiebijeenkomsten, challenges en voorbeeldprojecten. We sluiten hierbij zoveel mogelijk aan bij de behoefte en vragen die er bij deze partijen leven.

Stimuleren van ontwikkeling naar circulaire sportcomplexen

We brengen circulair bouwen onder de aandacht bij zowel de ontwikkeling van nieuwe sportaccommodaties als bij renovatieprojecten. Het ontwerp van een accommodatie en de keuze voor duurzame materialen bieden kansen om bij te dragen aan de circulaire economie en aan de CO₂-reductiedoelstelling van Gelderland.

Daarnaast dragen wij bij aan de afvalreductie, hoogwaardig hergebruik en hoogwaardige recycling in de Gelderse sport. Dit doen we onder andere door een betere afvalscheiding, -verzameling en -recycling te stimuleren bij Gelderse sportclubs met een kantine. We organiseren hiervoor kennis- en informatiebijeenkomsten en voorbeeldprojecten. We richten ons ook op materialen die benodigd zijn voor het uitoefenen van sporten. In het bijzonder stimuleren we het gebruik van volledig recyclebare kunstgrasvelden bij sportclubs en gemeenten.

Klimaatrobuuste inrichting en natuurvriendelijk beheer van sportterreinen

We streven naar het inrichten van een klimaatadaptieve sportomgeving in Gelderland. De sport krijgt door het veranderende klimaat steeds vaker te maken met extreem weer, zoals hitte, overstroming, storm en hagelbuien.

Om overlast op sportlocaties te voorkomen zullen gemeenten maatregelen moeten treffen (bijvoorbeeld in een integrale wijkaanpak). Een voorbeeld is het creëren van meer schaduw- en koele plekken.

Wij zetten ons in om gemeenten te ondersteunen bij het oplossen van knelpunten op het gebied van hittestress en wateroverlast. Dit kan onder andere door het toevoegen van groen aan de terreinen. Sportterreinen zijn hier doorgaans geschikte locaties voor. Dit zullen wij bijvoorbeeld doen met het organiseren van kennisbijeenkomsten, challenges en voorbeeldprojecten.

Daarnaast liggen bij de inrichting van sportparken en -velden doorgaans veel kansen voor het bevorderen van biodiversiteit. Een rijkere biodiversiteit draagt bij aan een evenwichtige populatie van planten en dieren en daarmee ook aan de bestrijding van hinderlijke insecten. Daarvoor brengen we partijen uit de sportwereld samen met partijen uit de natuurwereld. Wij pakken dit aan in samenhang met ons beleid rond Natuur en landschap.

Ook helpen we mee door het organiseren van bijeenkomsten en mogelijk subsidiering van pilots om het beheer en onderhoud van (kunst)grasvelden chemievrij te laten plaatsvinden, zodat de kwaliteit van het grondwater, maar ook de lucht en biodiversiteit verbeteren. In tien zeer kwetsbare Gelderse grondwater beschermingsgebieden zijn stappen gezet om de emissie naar het grondwater te verminderen dan wel stop te zetten.

Daarnaast ondersteunen we met informatie- en kennisbijeenkomsten beheerders van kunstgrasvelden om maatregelen uit te voeren die de verspreiding van rubber buiten de velden voorkomen. We pakken dit aan in samenhang met ons beleid op het gebied rond Water.

Duurzame sportevenementen

We dragen bij aan de vermindering van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot van sportevenementen met 15%. Dit is in lijn met het tempo van het Klimaat-akkoord. We doen dit bijvoorbeeld door het organiseren van kennisbijeenkomsten over het verduurzamen van sportevenementen. We stellen een tool beschikbaar voor organisatoren waarmee de daadwerkelijke CO₂-uitstoot van een (jaarlijks terugkerend) evenement gemeten kan worden, net als het effect van de genomen maatregelen op de CO₂-uitstoot van het evenement.

Daarnaast besteden we bij sportevenementen ook aandacht aan het terugdringen van afval, het stimuleren van hoogwaardig hergebruik en hoogwaardige recycling van reststromen en het stimuleren van duurzaam waterverbruik. Deze onderwerpen nemen we mee in kennisbijeenkomsten, maar we laten ook goede voorbeelden zien en adviseren organisatoren van evenementen over het inzetten van specifieke maatregelen.

Communicatie van de duurzaamheidsboodschap

We zorgen ervoor dat minimaal de helft van de bezoekers en deelnemers van sportevenementen en -accommodaties kennisneemt van de duurzaamheidsboodschap en -maatregelen. We sluiten aan bij de VSC-duurzaamheidstour die in Gelderland wordt georganiseerd en andere nog komende activiteiten. Ook delen we op een inspirerende wijze goede voorbeelden van clubs die verduurzaamd zijn.

6 Financiën

Bij de start van de coalitieperiode 2020 – 2023 Samen voor Gelderland is voor Gelderland Sport! bij de Begroting 2020 (PS2019-696) € 2.625.000 beschikbaar gesteld voor het jaar 2020. Daarnaast is € 1.290.000 miljoen per jaar aan structurele middelen beschikbaar voor sport.

Bij de Perspectiefnota 2021 is op 8 juli jl. de grondslag vastgesteld voor een subsidie voor de periode 2021 tot en met 2024 aan de Stichting Gelderse Sport Federatie van maximaal € 2.980.000, als ook een subsidie aan de Stichting Topsport Gelderland van maximaal € 2.040.000. De bedragen zijn gedekt uit de beschikbare middelen binnen ambitie 4 Gezond, veilig, schoon en welvarend, thema Sport.

Ter realisering van de Beleidsagenda zullen Gedeputeerde Staten de vier actielijnen van dit beleidsplan in uitvoering nemen. De beschikbaarstelling van de benodigde budgetten vindt plaats tijdens de begrotingscyclussen in deze coalitieperiode. Het eerste moment hiervoor zal zijn bij de Begroting 2021.

7 Communicatie: zichtbaarheid vergroten

Het is belangrijk dat zichtbaar en vindbaar is wat de provincie doet en waar ze trots op is. Samen met de partners wordt een topprestatie geleverd en dat mag gezien en verteld worden. Er wordt daarom voor gezorgd dat onze partners en ieder ander die op zoek is naar informatie, deze ook kunnen vinden.

We investeren in persoonlijk contact en gebruiken daarnaast diverse communicatiemogelijkheden, zoals de websites van de provincie en het Gelders Sportakkoord, nieuwsbrieven, bijeenkomsten, etc. We informeren actief over de voortgang en resultaten van de Beleidsagenda. Ook geven we informatie of nieuws dat eraan bijdraagt dat mensen Gelderland beter leren kennen en herkennen als dé sportprovincie van Nederland.

Gelderland Sport! helpt mee om een mooi en welvarend sportklimaat te realiseren, voor Gelderland en voor Nederland.

Provincie Gelderland

Markt 11

6811 CG Arnhem

Postbus 9090

6800 CX Arnhem

026 359 99 99

provincieloket@gelderland.nl

www.gelderland.nl